Риваятьлэр Казаны

Гыйльманова М.М.

Утсыз кайный торган Казан

Сэхнэлэштерелгэн риваять

Алып баручы:Халык кунелендэ Болгар кочле дэулэт буларак истэ калган.Элек –электэн Болгарга торле яулар килгэн.,зур корэшлэр,сугышлар булган. Аларнын кубесендэ Болгарлар жинеп чыккан.Эмма коннэрдэн бер конне зур яу килеп Болгар дэулэтен

жимергэн,башкаласын яндырган,халкын утергэн.Исэн калганнар Иделбуйлаптоньякка таба киткэн .

Болгарлар:Туганнар ,бу куллэрдэ, сазлыклард качып

яшэу килешмиТоплэнеп ,янадан кала салыр оченурын эзлэргэ кирэк.

Алып баручы:Яна кала салыр оченурынэзлэгэндэ, аларсихерчегэ морэжэгать иткэннэр.

*Болгарлар:*Дэулэтебезтаркалды. Качак тормышыннаардык.Кала урынын табарга ярдэм ит.

Сихерче:Халкыгызнын тырыш пэм батыр икэнебелэм.Дэулэтегезне торгызырга да .булышам.

Эмма бершартым бар

Болгарлар:Без шартынны тынлый-
быз.Эйтеп кара.
Сихерче:Мине уз арагызга алыгыз.
Картлык конемдэ дэулэтле буласым килэ.
Болгарлар:Без риза.
Сихерче:Кайсы тоштэ астына ут якмыйча казан кайнап чыга,шул тоштэ урнашыгыз.
Алып баручы:Мондый урынны шактый озак эзлилэр.Нипаять ,
ндый урын табыла.Казанны жиргэ
кумгэч,ут якмыйча кайный башлаган ди.
Болгарлар:Туганнар,калабызга ни исем бирик?Казан сузе бик туры килэ бит.
*Сихерче:*Казан эчендэ дус –тату
яшэгехз ,балалар.

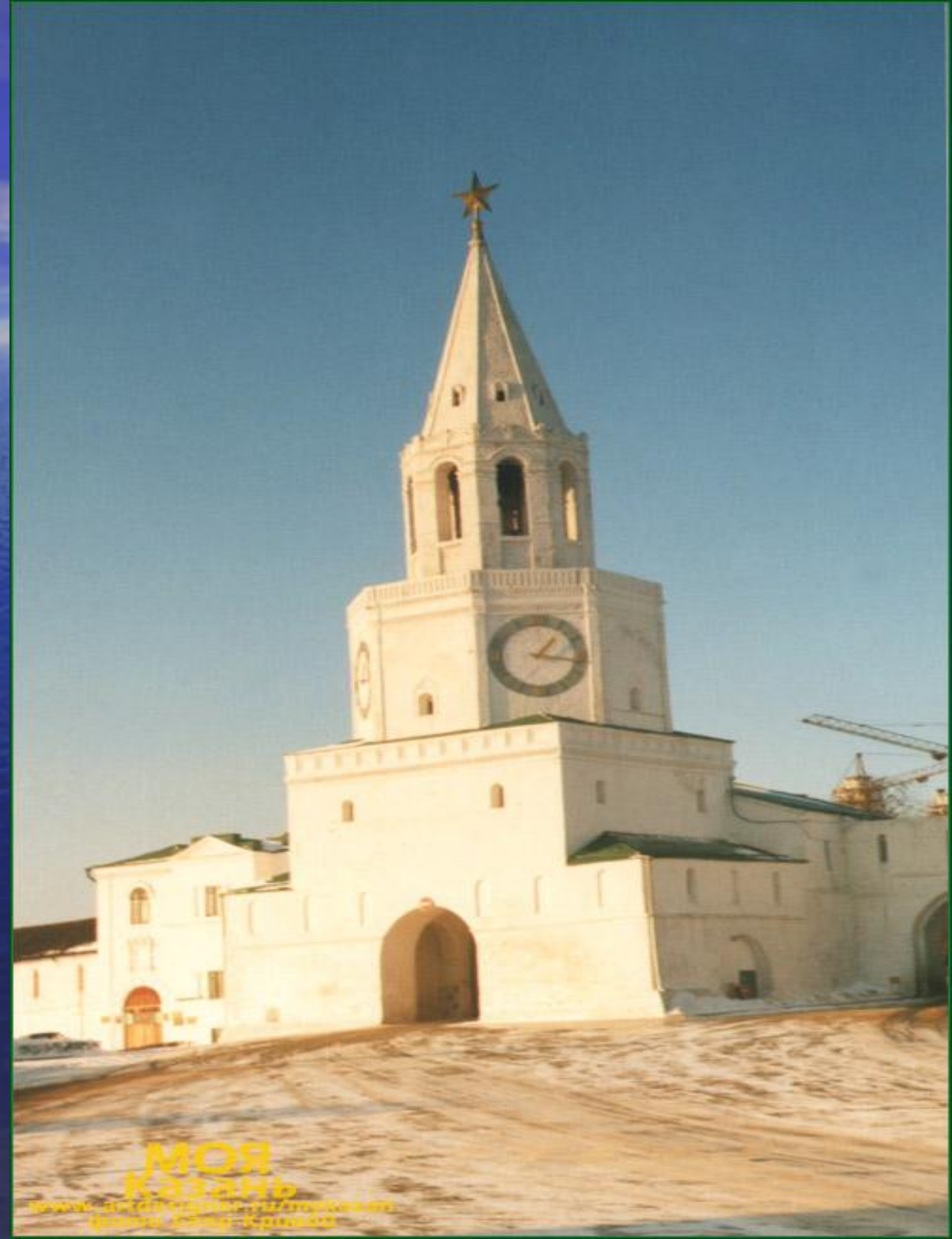

Аждаха,чибэр кыз,батыр егет турында риваят.

Экиятче : Яшэгэн ди ,булган ди

- Бер умартачы. Бу умартачынын бик матур кызы булган ди.
- (Кыз жырлап чыга,суга бара)
- Бу кыз бик биек тау астына суга
- Тошэ торган булган.Кыз бик арыган.
- Кыз:Бигрэк жайсыз жиргэ салган
- Каланы безнен хан .Суга да йорергэ жайсыз.
- Экиятче:Бу сузлэрне сакчылар ишетеп алганннар.
- Сакчылар:Ханым-солтаным, умартачы кызы Сылу-
- Бикэ зарлана.Каланы ны яхшы урынга салмаганнар ди.

- Хан :Китерегез мина ул кызны.
- (кызны китерэлэр)
- Мин сине зарлана дип ишеттем
- Синен фикеренчэ каланы кая
- Салырга кирэк Сылу.?
- Кыз:Ханым-солтаным,минемчэ,
- Алтын чабак кайда каба,каланы шунда салыгыз.
- (Балыкчылар сойлэшэ)
- Балыкчы:Бу урында балык капса харап.Монда еланнар бик куп
- 2нче балыкчы:Алтын чабак капты,капты.
- Хан:Алтын чабак капкан урында еланнар бик куп.Сылу нэрсэ эшлик?
- Кыз:Салам оеп яндырыгыз,Бер елан да калмас.
- Экиятче:Хан еланнарны салам оеп яндырырга боерган ди.Лэкин
- Шул вакыт еланнар патшасы Аждаха килеп чыккан.
- (Батыр егет белэн аждаха арасында корэш)

Акыллы ханбикэ турында риваять

- (Сэхнэдэ ханша пэм ике улы)
- Тэрбияче:Аксак Тимер хан Болгар
- Дэулэтен жимергэч,Абдулла ханнын хатыны 2 улы белэн тол калган.Уллары Алтынбэк пэм Галибэк исемле булганнар.Галибэк бик житез булса,Алтынбэк бик акыллы булган ди.(балар ук ата , табышмак эйтешэ)
- Ханшага да хокем алдына басарга чират житкэн.
- Аксак Тимер .Узенне яклап нэрсэ эйтерсен ханша?Эгэ минем сорауларыма жавап бирэ алсан мин синебалаларынын белэн азат итэм
- Ханша : Эйтеп кара .
- Аксак Тимер:Аюдан кочле ул нэрсэ?
- (Су)Жилдэн житез?(Уй)Мендэрдэн Йомшак?(КУллар)
- Тэрбияче:Ханша бар сораулврга
- Да жавап биргэн ди.Хан аларны

Аксак Тимер:Улларынны ал да

читтэ дэулэт тозе .Мин сезне азат итэ

Ханша:Улларым,безгэ уз дэулэтебезне булдырырга кирэк.

Эйдэгез юлга.

Тэрбияче:Бик озак барганнар алар эчэргэ сулары беткэн.

Алтынбэк:Анам ,азыгыбызбетте.,

Суыбыз бетте.Саф сулы елга Эйдэ туктыйк монда.

(Алар Бер елга буена туктыйлар)

Ханша :Без гэ шушында урнашырга кирэк булырУлым ,казан белэн су алып кил.

(малай су алганда казанын тошереп жибэрэ)

Галибэк Энкэм ,мин казанны суга тошереп жибэрде .Нихэл итик?

Алтынбэк :Туганым ,кайгырма шушын урнашыйк.Калабызга

Казан дип кушыйк

Тэрбияче:Алар монда урнашалар . Казаннын беренче ханы да Алтынб булган ди.